

[Ministeren for nordisk samarbejde]

Letland og Litauen har de nordiske lande fra første færd følt en særlig forpligtelse, som er udmøntet i et nordisk samarbejdsprogram for de tre lande. Men ansvaret rækker videre. Og jeg er overbevist om, at vores livs- og samarbejdsform i Norden er en inspiration for de nye demokratier i øst. Vi ser mange eksempler herpå.

Det er en vigtig – og positiv – konsekvens af denne udvikling, at det i dag er muligt at diskutere udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål i den nordiske kreds. Hvor vores sikkerhedspolitiske udgangspunkter før var for forskellige til, at dette kunne lade sig gøre, er situationen i dag den, at den udenrigspolitiske debat vil være central under den forestående session. Denne del af debatten vil tage udgangspunkt i en udenrigs- og sikkerhedspolitisk redegørelse ved den svenske udenrigsminister.

De nordiske statsministre tog for netop tre år siden – i november 1991 og i Mariehamn – initiativ til et arbejde, der skulle vurdere de ændrede forudsætninger for det nordiske samarbejde. Arbejdet resulterede i den såkaldte Statsministerrapport. Målet var en nyvurdering af det nordiske samarbejde under de ændrede vilkår. At gøre det nordiske samarbejde til en livskraftig og værdifuld faktor i den nye europæiske arkitektur. Det er naturligt at gøre status over, hvad der hidtil er nået.

De fire hovedelementer i statsministrenes beslutning om at forny det nordiske samarbejde var for det *første*, at statsministrene har det overordnede ansvar for samarbejdet; for det *andet* at indføre et aktivt formandskab på alle niveauer i regeringssamarbejdet; for det *tredje* at koncentrere samarbejdet omkring et antal prioriterede områder; og for det *fjerde* at styrke Nordisk Råds indflydelse på budgettet. På alle disse områder er statsministrenes beslutning i dag ført ud i livet.

Det er som bekendt i de senere år blevet en fast tradition, at Nordisk Råd mødes to gange om året. Om foråret til den store, den egentlige session, og om efteråret til den såkaldte »lille« session. Med de ændringer i det nordiske samarbejde, der er blevet introduceret efter statsministrenes beslutning om at nyorientere og styrke det nordiske samarbejde, tror jeg imidlertid, at vi for fremtiden får at gøre med to sessioner, som hver har sin ligeværdige plads i

rytmen i det nordiske samarbejde. Heri ligger i sig selv en opprioritering af det parlamentariske samarbejde.

Det faste tilbagevendende dagsordenspunkt på efterårssessionen er Nordisk Ministerråds budget for det kommende år. På den forestående session i Mariehamn er der imidlertid to nye forhold, der gør sig gældende.

Det *ene* forhold er, at Nordisk Råds behandling af budgettet under sessionen er vigtigere end tidligere, fordi rådets indflydelse på budgettets endelige udformning er styrket væsentligt. Det er en udvikling, jeg hilser velkommen. Den *øgede* indflydelse er stadfæstet i de ændringer i Helsingforsaftalen, som er vedtaget som opfølgning på statsministrenes beslutning om at nyorientere det nordiske samarbejde. Ændringerne i Helsingforsaftalen er nu godkendt af alle de nordiske landes parlamenter og træder i kraft dagen inden Mariehamn-sessionen.

Hertil kommer, at Ministerrådets forslag til budget for 1994 er det første forslag, der afspejler den ændrede prioritering i det nordiske samarbejde. Budgettet betoner satsningen på kultur, uddannelse og forskning.

Den totale budgetramme for det nordiske samarbejde i 1994 er uændret på 650,7 mio. d.kr. Som bekendt er det statsministrenes hensigt, at vi i 1995-96 skal afsætte 50 pct. af budgettet til kulturområdet og til uddannelse og forskning. For kulturområdets vedkommende er der i 1994 med en foreslået bevilling på 133 mio. kr. tale om en stigning på næsten 43 pct. i forhold til indeværende års budget. For uddannelse og forskning er stigningen på ca. 11 pct.

Den *øgede* bevilling til kulturområdet er afsat til enkeltprojekter, hvorimod budgettet for de egentlige kulturinstitutioner stort set forbliver uændret. Også på undervisnings- og forskningsområdet er det projekter og støtteordninger, der får gavn af merbevillingen snarere end institutionerne.

De nedskæringer, som har måttet foretages på andre områder, er søgt udmøntet så lempeligt som muligt. Men det siger sig selv, at øget satsning på prioriterede områder må få konsekvenser for andre områder, når den totale budgetramme er uændret. Det hører med i billedet, at vi herudover har en reserve på 31,3 mio. kr. fra 1992-budgettet, som også skal fordeles.